

Hunebedden

1 **Jagers en boeren**

2 Vijfduizend jaar geleden woonden er ook mensen in Nederland. Hoe ze eruit zagen en
3 hoe ze leefden weten we niet precies. Er is niet veel meer uit die tijd en wat er nog over
4 is, ligt meestal diep onder de grond. Behalve in de provincie Drenthe, want daar staan
5 hunebedden 'zomaar' in het bos en op de hei.

6 **Een begraafplaats van reusachtige stenen**

7 Een hunebed is een stenen begraafplaats. Het bestaat uit reusachtige rechtopstaande
8 stenen (zwerfkeien), afgedekt door nog grotere stenen. In die tijd kwam een stenen graf
9 vaker voor, maar vooral in Drenthe, Denemarken en Noord-Duitsland gebruikten ze er
10 zulke grote stenen voor. De zwerfkeien zijn waarschijnlijk zo'n 150.000 jaar geleden hier
11 terechtgekomen als de resten van een ijstijd.

12 **Hoe konden ze die grote stenen optillen?**

13 Hoe de hunebedbouwers de stenen van de grond kregen en zelfs stapelden is een
14 raadsel. Machines waren er nog niet en de grootste stenen wegen wel 20.000
15 kilo! Archeologen denken dat ze van aarde een 'oprit' maakten. Ze gebruikten vervolgens
16 ronde stammetjes om de steen overheen te rollen. Als de stenen op hun plek lagen,
17 groeven ze de grond eronder weg en ontstond er een ruimte, de grafkamer. Het hunebed
18 zelf bleef bedekt met aarde zodat het eruit zag als een heuveltje.

19 **De doden kregen grafgeschenken mee**

20 Archeologen wilden natuurlijk meer weten over deze hunebedbouwers. Daarom hebben
21 ze veel opgravingen gedaan bij de hunebedden en van alles gevonden. Geen skeletten -
22 die waren allang vergaan - maar wel allerlei spullen: grafgeschenken. Die gaven de
23 mensen mee aan hun doden voor het leven na de dood. Potten en gereedschap
24 bijvoorbeeld.

25 **Van rondreizende jager tot boer**

26 Door deze spullen kregen archeologen een idee van hoe deze mensen leefden. We weten
27 nu dat zij de eerste boeren waren. Ze waren gestopt met jagen en rondreizen en kozen
28 een vaste woonplek in Drenthe. Zij bouwden boerderijen van leem en gebruikten houten
29 en stenen gereedschappen. Zo maakten ze dus ook potten om hun voorraad in te
30 bewaren. Of ze ook wetten en regels hadden, weten we niet. Ze hadden namelijk het
31 schrijven nog niet uitgevonden.

32 **Veel hunebedden zijn verdwenen**

33 In Drenthe staan ruim vijftig hunebedden van 5.000 jaar oud, en in Groningen nog twee.
34 Het moeten er veel meer zijn geweest, maar de meeste hunebedden zijn verdwenen.
35 Bijvoorbeeld omdat de stenen als bouw materiaal werden gebruikt.

Bron: www.entoen.nu

Vragen

Sessie 1

Wat is het doel van deze tekst? (informereren)

Waarom heeft elke alinea in deze tekst een tussenkopje? (zo kun je makkelijk zien waar bepaalde informatie te vinden is)

Leg uit wat een hunebed is. Waarom zijn deze gebouwd en hoe werd dit gedaan?

Sessie 2

Waarom begint de schrijver met: "Vijfduizend jaar geleden leefden er ook mensen in Nederland." (Om aan te geven over welke tijd de informatie gaat die hij gaat geven).

Hoe is de tekst opgebouwd? (verschillende alinea's met tussenkopjes, zo kun je makkelijk zien waar bepaalde informatie te vinden is).

Kleur het antwoord in de tekst:

Waar zijn hunebedden van gemaakt? (in de tekst: zwerfkeien, maar als extra kan ook toegevoegd worden: aarde, zand, gras etc.)

Waarom zijn er zoveel opgravingen gedaan? (archeologen willen meer weten over de hunebedbouwers)

Waarom werden er geen skeletten gevonden in de hunebedden? (die waren allang vergaan)

Wat zijn grasgeschenken? (spullen die mee werden gegeven aan de doden, bijvoorbeeld potten en gereedschap)

Waar gebruikten de hunebedbouwers de potten die ze maakten voor? (om voorraad in te bewaren)

Konden de hunebedbouwers lezen en schrijven? (nee, het schrift was nog niet uitgevonden)

Waarom zijn de meeste hunebedden verdwenen? (omdat de stenen bijvoorbeeld als bouw materiaal werden gebruikt)

Verwijswoorden:

Waarnaar verwijst ze in regel 2? (de mensen die 5000 jaar geleden in Nederland woonden)

Waarnaar verwijst die tijd in regel 8? (5000 jaar geleden)

Waarnaar verwijst ze in regel 15? (hunebedbouwers)

Waarnaar verwijst het in regel 18? (hunebed)

Sessie 3

Maak een kleine muurkrant. Teken hoe een hunebed er nu uit ziet en hoe het er vroeger uitzag. Denk aan de binnenkant en de buitenkant. Je kunt een doorsnede te maken om beiden goed te laten zien.

Schrijf een informatief stukje tekst. Beschrijf in eigen woorden:

- Waarom werden hunebedden gebouwd.
- Hoe werden hunebedden gebouwd.
- Waar zijn hunebedden te vinden in Nederland? (zoek eventueel op via internet)

Vragen

Sessie 1

1. Wat is het doel van deze tekst?
A informeren
B overtuigen
C amuseren
2. Waarom heeft elke alinea in deze tekst een tussenkopje?

3. Wat is een hunebed? Waarom zijn deze gebouwd en hoe werd dit gedaan?

Sessie 2

1. Waarom begint de schrijver de tekst met: "Vijfduizend jaar geleden leefden er ook mensen in Nederland."

2. Hoe is de tekst opgebouwd?

Kleur het antwoord in de tekst:

3. Waarom zijn er zoveel opgravingen gedaan? (*kleur rood*)
4. Waarom werden er geen skeletten gevonden in de hunebedden? (*kleur groen*)
5. Wat zijn grafgeschenken? (*kleur oranje*)
6. Waar gebruikten de hunebedbouwers de potten die ze maakten voor? (*kleur blauw*)
7. Konden de hunebedbouwers lezen en schrijven? (*kleur paars*)
8. Waarom zijn de meeste hunebedden verdwenen? (*kleur geel*)

Verwijswoorden:

Waarnaar verwijst ze in regel 2?

Waarnaar verwijst die tijd in regel 8?

Waarnaar verwijst ze in regel 15?

Waarnaar verwijst het in regel 18?

Sessie 3

Maak een kleine muurkrant. Teken hoe een hunebed er nu uitziet en hoe het er vroeger uitzag. Denk aan de binnenkant en de buitenkant. Je kunt een doorsnede te maken om beiden goed te laten zien.

Schijf een informatief stukje tekst voor op de muurkrant. Beschrijf in eigen woorden:

- Waarom werden hunebedden gebouwd.
- Hoe werden hunebedden gebouwd.
- Waar zijn hunebedden te vinden in Nederland? (zoek eventueel op via internet)